

Mesurem les paraules!

per David Casellas

Sovint fem servir les paraules d'una forma que no és la pròpia del geni de la llengua catalana; per això hem de mesurar bé les paraules que diem i evitar de caure en errades. Precisament avui comentarem un seguit d'incorreccions que se solen cometre en l'ús de mots més o menys relacionats amb les mesures.

Malauradament, encara és molt freqüent l'ús d'un verb inexistent en català: el verb **medir*. Cap dels diccionaris normatius catalans no inclou aquest mot; això no obstant, sembla que sigui una paraula de què gairebé ningú no sap prescindir. En català hi ha dos verbs que serveixen per a substituir el susdit castellanisme: *mesurar* i *prendre mides* (o *amidar*). Però hem de saber, en cada situació concreta, quin hi és més adequat. De fet, en castellà també existeix el verb *medir*, però com un sinònim (que no és usat en castellà estàndard) de *medir*. En canvi, en català fem servir *prendre mides* (o *amidar*) i *mesurar* en contextos diferents, com veurem.

Mesurar significa, tal com diu el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC), «avaluar la quantitat (d'una cosa) per comparació amb una unitat». Per tant, s'aplica sobretot a capacitats o volums. Així, l'emprarem en frases com les següents:

Aquest termòmetre no mesura prou bé la temperatura.

No van mesurar prou bé les capacitats de la cisterna.

Prendre mides (o *amidar*), en canvi, vol dir «determinar les mides (d'alguna cosa); avaluar amb una mida (una magnitud lineal)». Així, doncs, sembla ben clar que aquest verb l'aplicarem a les mesures lineals o mides. Vegem-ho:

Porta la cinta mètrica, que prendrem la mida d'aquesta taula.

Cal tenir en compte que el verb *amidar* només s'usa en llenguatge culte; el verb emprat habitualment és *prendre mides*. I quan no *prenem la mida*, sinó que només preguntem quina mida té una cosa o persona, solem usar el verb *fer*.

Així, quin verb faríem servir en l'oració següent, dita per un locutor de televisió?:

**Els dos jugadors medeixen el mateix* (TV2, retransmissió de tennis, 4/10/98).

Primer de tot, cal dir que aquesta oració, a més d'ésser mal construïda, és ambigua; ho demostra el fet que en català genuí la podem construir de dues maneres diferents segons el significat que hi vulguem donar:

Tots dos jugadors fan la mateixa alçada.

Tots dos jugadors prenen les mides del mateix camp de tennis.

En relació amb això, és bo de recordar que la locució **a mida que* és un calc del castellà; en català cal emprar la locució *a mesura que*.

Un altre grup de mots que no hem de confondre són *alçada*, *alçària*, *altura* i *altitud*. Vegem-ne les diferències.

Alçària: «Allò que un cos té d'alt, dimensió d'un cos en direcció vertical» (DIEC). No és una distància sinó una magnitud i es pot aplicar tant a persones com a cossos i objectes.

Alçada: «Alçària, esp. d'un home o d'una persona» (DIEC). Així, doncs, *alçada* és un sinònim d'*alçària*, però amb un significat més restringit, ja que solament es fa servir referit a persones.

Altura: «Distància vertical d'un punt a la superfície de la Terra o qualsevol altre terme de comparació» (DIEC). A diferència dels mots anteriors, l'*altura* fa referència a una distància, no a una magnitud.

Altitud: «Altura d'un punt de la Terra respecte al nivell del mar» (DIEC). Es refereix també a una distància, però sempre respecte al nivell del mar; per tant, té un significat molt més restringit que *altura*.

Per acabar d'aclarir aquests conceptes, vegem-ne alguns exemples:

L'alçària de la catedral de Girona és notòria (millor que *L'alçada de la catedral de Girona és notòria*). Fixeu-vos com *alçària* és un sinònim de *dimensió*, però no pas de *distància*: *La dimensió de la catedral de Girona* (i no pas: **La distància de la catedral de Girona*).

Aquell esportista fa més de dos metres d'alçada.

Va saltar a l'aigua des d'una altura de 20 metres (i no pas: *...des d'una alçada de 20 metres*). Fixeu-vos com l'expressió s'entén com a equivalent a *des d'una distància de 20 metres*, però no a *des d'una dimensió de 20 metres*.

El Puigmal té una altitud de 2.913 metres (respecte al nivell del mar).

Bé, res més. Esperem que amb aquest article hàgim estat a l'*altura de les circumstàncies* (expressió en què, en sentit figurat, cal fer servir *altura*) i us hàgim resolt adequadament els dubtes que poguéssiu tenir. ♦